

**1. Daire 2005/845 E. , 2005/1534 K.
"İçtihat Metni"**

T.C.

DANIŞTAY

BİRİNCİ DAİRE

Esas No : 2005/845

Karar No : 2005/1534

5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu hükümleri ile 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve diğer özel kanunlarla belirlenen yerlerin imar planlarını yapmaya yetkili idarelerin tespiti konusunda düşülen duraksamanın giderilmesine yönelik istişari düşünce istemine ilişkin Başbakanlığın 5.9.2005 günlü, Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 4024 sayılı yazısında aynen; "5272 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu hükümleri ile 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve diğer özel kanunlarla belirlenen yerlerin imar planlarını yapmaya yetkili idarelerin tespiti hususunda hasıl olan tereddüt hakkında Bayındırlık ve İskan Bakanlığından alınan ilgi yazının sureti ilişikte gönderilmiştir.

Mezkur yazıya konu tereddütün, 5272 sayılı Belediye Kanununu yürürlükten kaldıran 5393 sayılı Belediye Kanunu hükümleri çerçevesinde incelenerek Danıştay Kanununun 23 üncü ve 42 nci maddelerine göre görüşünüzün bildirilmesini arz ederim." denilmiş, bu yazıya ekli Bayındırlık ve İskan Bakanlığının 30.6.2005 günlü, Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü 6497 sayılı yazısında da aynen;

"5302 Sayılı "İl Özel İdaresi Kanunu" 4 Mart 2005 gün ve 25745 sayılı Resmi Gazete'de, 5272 sayılı "Belediye Kanunu" 24.12.2000 gün ve 25680 sayılı Resmi Gazete'de, 5216 sayılı "Büyükşehir Belediyesi Kanunu" 23.07.2004 gün ve 25531 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu bu Özel Kanunlar; Belediye sınırları içerisinde ve dışında yapılacak düzenlemelere ilişkin esasları içermesinden dolayı, yine belediye sınırları içerisinde ve dışında yapılacak düzenlemelere ilişkin esasları içeren ve genel bir Kanun niteliğinde olan 3194 sayılı İmar Kanunu ile karşılıklı olarak değerlendirildiğinde, 5216 sayılı "Büyükşehir Belediyesi Kanunu", 5272 sayılı "Belediye Kanunu" ve 5302 sayılı "İl Özel İdaresi Kanunu"na ilişkin bazı hükümlerin 3194 sayılı "İmar Kanununun" bazı hükümleriyle uyum sağlamadığı görülmüştür.

Bilindiği üzere 9.5.1985 gün ve 18749 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3194 sayılı İmar Kanunu'nun temel felsefesi "yerelleşme" kavramı doğrultusunda ülke genelinde planlama ve imar uygulama işlemlerini Yerel Yönetimlerin yetki ve sorumluluğunda tutmak olup, bu amaçla Kanunun 8. maddesi ile Belediye sınırları içerisinde kalan yerlere ait, imar planlarının ilgili belediyece yapılacağı veya yaptırılacağı ve Belediye Meclisince onaylanarak yürürlüğe gireceği, Belediye ve Mücavir Alan sınırları dışında yapılacak planların ise Valilik veya ilgisince yapıp veya yaptırılarak Valilikçe uygun görüldüğü takdirde onaylanarak yürürlüğe gireceği hükme bağlanmıştır.

Ancak İmar Kanunu'nun istisna maddesi olan 4. maddesi ile (2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, bu Kanunun ilgili maddelerine uyulmak kaydı ile 2960 sayılı İstanbul Boğaziçi Kanunu ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyeleri'nin Yönetimi Hakkında Kanun ile diğer Özel Kanunlar ile belirlenen veya belirlenecek olan yerlerde, bu Kanun'un Özel Kanunlara aykırı olmayan hükümleri uygulanır) yukarıda açıklanan İmar Kanunu'nun temel felsefesi "yerelleşme" kavramından geri adım atılarak planlama ve uygulama işlemleri; isim belirtilerek (Turizm Teşvik Kanunu, Boğaziçi Kanunu vb. ya da "diğer Özel Kanunlar" adı altında sayılarak) imar Kanunu'nun bu Özel Kanunlara aykırı olmayan hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

İmar Kanunu'nun "planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması" başlığı altında düzenlenen 8. maddesi ile "istisna" başlığı altında yer alan 4. maddesi birlikte değerlendirildiğinde;

Belediye sınırları içerisinde yapılacak imar planlarında yetkili idarenin ilgili belediye olduğu, belediye sınırları dışında yapılacak imar planlarında da yetkili idarenin Valilik olduğu ve yine belediye sınırları içerisinde veya dışında olupta Özel Kanunlarla belirlenen alanlarda yapılacak imar planlarında ise yetkili idarenin Özel Kanunlarla belirlenen kurumlarda olduğu görülecektir.

Dolayısıyla İmar Kanunu'nun 4. maddesi ile Belediye sınırları içerisinde veya dışında olmakla birlikte Özel Kanunlarla belirlenen alanlardaki imar planı yetkililerinin, yine Özel Kanunla belirlenen kurumlarda olduğu hükme bağlanarak imar planlarındaki yetki dağılımı açısından, 3194 sayılı İmar Kanunu ile Özel Kanunlar arasında uyum sağlanmıştır. Bir anlamda 4. madde Özel Kanunlarla verilen veya verilecek planlama işlemlerindeki yetkinin esasını oluşturan hüküm haline gelmiştir.

Ancak;

5272 sayılı "Belediye Kanunu"nun;

14 a (Belediye Mahalli müşterek nitelikte olmak şartı ile imar, su, kanalizasyon..... ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar ve yaptırır),

14. maddenin son fıkrası; (4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve organize sanayi bölgelerine tanınan yetki ve sorumluluklar da bu kanun kapsamı dışındadır),

84 (Bu Kanunla Belediyenin sorumlu ve yetkili kılınacağı görev ve hizmetler ile ilgili olarak 24.4.1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu..... 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu..... ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda bu kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümleri uygulanır),

5216 sayılı "Büyükşehir Belediyesi Kanunu"nun;

7. maddesinin b fıkrası; (çevre düzeni planına uygun olmak kaydıyla, Büyükşehir Belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar planını yapmak, yaptırmak ve onaylatarak uygulamak; Büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plana uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar planlarını, bu planlardaki yapılacak değişiklikleri.... onaylamak ve uygulamasını denetlemek),

7. maddesinin son fıkrası; (4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve organize sanayi bölgelerine tanınan yetki ve sorumluluklar bu kanun kapsamı dışındadır),

28 (Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre Büyükşehir, Büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediyeleri hakkında da uygulanır.)

5302 sayılı "İl Özel İdaresi Kanunu"nun;

10/c (İl çevre düzeni planı ile belediye sınırları dışındaki alanların imar planlarını görüşmek ve karara bağlamak),

6 (4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve organize sanayi bölgelerine tanınan yetki ve sorumluluklar bu kanun kapsamı dışındadır),

70. (Bu kanunla, İl Özel İdaresinin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetler ile ilgili olarak, 24.4.1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu 3.5.1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanunu ve 10.7.2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu kanun hükümleri uygulanır),

Maddelerindeki hükümler ile;

Belediye sınırları içerisinde ve dışında yer alan "4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve organize sanayi bölgelerine tanınan yetki ve sorumluluklar hariç, belediye sınırları içerisinde yapılacak imar planlarının Belediyece, belediye sınırları dışında yapılacak imar planlarının ise İl Genel Meclisince karara bağlanacağı hükme bağlanırken, diğer Özel Kanunlarla belirlenen alanlarda yapılacak planlama çalışmalarına ilişkin herhangi bir istisna getirilmemiş, ayrıca 3194 sayılı İmar Kanunu'nda İl özel İdaresi Kanunu hükümlerine aykırı bir husus bulunması durumunda da İl Özel İdaresi Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Dolayısıyla, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 4. maddesinde özel Kanunlarla belirlenen alanlarda Özel Kanun hükümlerine uyulacağı belirtilerek, bu alanlarda yapılacak planlamaların da Özel Kanunlarda belirtilen hükümler doğrultusunda yapılacağı hükmü getirilmişken, 5216, 5272 ve 5302 sayılı Kanunların yukarıda belirtilen hükümlerinde, yalnızca bir başka Özel Kanun olan 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve Organize Sanayi Bölgelerine tanınan yetki ve sorumluluklar hariç Belediye sınırları içerisinde yapılacak bütün imar planlarının Belediye Meclisi'nce, Belediye sınırları dışında yapılacak bütün imar planların da İl Genel Meclisi tarafından karara bağlanacağına hükmedilmesi ve Özel Kanunlarla belirlenecek alanlarda yapılacak planlamalara ilişkin esasları düzenleyen diğer özel Kanunların istisna dışında tutulması, ayrıca İmar Kanunu'nda bu kanun hükümlerine aykırı husus bulunması durumunda bu kanun hükümlerinin uygulanmasının belirtilmesi bu kanunların uygulanmasında İmar Kanunu'nun 4. maddesinin uygulanamayacağını ortaya koymaktadır.

Özetle; Belediye Kanunu'nun 14 ve 84, Büyükşehir Kanunu'nun 7 ve 28, İl Özel İdaresi Kanunu'nun 10 ve 70. maddeleri ile 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 4. maddesinin yukarıda belirtilen hükmü geçersiz kılınmakta ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve Organize Sanayi Bölgelerine tanınan yetki ve sorumluluklar hariç, Belediye sınırları içinde ve dışında; Özel Kanunlarla (2634

sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu ve 3621/3830 sayılı Kıyı Kanunu) belirlenen yerlerde bu Kanunlara göre yapılacak imar planlarında bu Kanunlarla yetkili kılınan kurumların bu yetkileri 5216, 5272 ve 5302 sayılı Özel Kanunlar uyarınca tamamen ortadan kalkmakta ve bu Özel Kanunlarla belirlenen bu alanlarda yapılacak imar planlarında Belediyeler veya İl Özel İdaresi Organları yetkili kılınmaktadır.

Yukarıda yapılan değerlendirmeler sonucunda Özel Kanunlarla belirlenen alanlarda, yapılacak imar planlarının, yine bu özel Kanunlarla belirlenen kurumlarca yapılamayacağı sonucunu ortaya çıkardığı düşünülmekte olup, konuya ilişkin 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 23. madde (e) bendi uyarınca Danıştay Başkanlığı'nın istişari görüşlerinin alınmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Gereği tensiplerinize arz olunur." denilmektedir.

Dairemizce yapılan çağrı üzerine gelen Bayındırlık ve İskan Bakanlığında Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürü ..., Genel Müdür Yardımcısı ..., Daire Başkanı ..., Şube Müdürleri ..., ..., Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü Uzmanı ..., Kültür ve Turizm Bakanlığında Planlama Şube Müdürleri ..., ..., Kültür ve Turizm Uzmanları ..., ..., Uzman Yardımcısı ..., Çevre ve Orman Bakanlığı Hukuk Müşaviri ..., Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanı ... ile Özel Çevre Koruma Kurumu 1. Hukuk Müşaviri ...'ın sözlü açıklamaları dinlendikten sonra konu incelenerek;

Gereği Görüşülüp Düşünüldü :

5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve diğer özel kanunlarda yer alan hükümlerle belirlenen yerlerin imar planlarını yapmaya yetkili idarelerin tespiti konusunda düşülen duraksamanın giderilmesi istenilmektedir.

3194 sayılı İmar Kanununun istisnaları düzenleyen 4 üncü maddesinde, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, bu Kanunun ilgili maddelerine uyulmak kaydı ile 2960 sayılı İstanbul Boğaziçi Kanunu ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun ile diğer özel kanunlar ile belirlenen veya belirlenecek olan yerlerde, bu Kanunun özel kanunlara aykırı olmayan hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun Belediyenin görev ve sorumlulukları başlığını taşıyan 14 üncü maddesinde, Belediyenin mahalli ve müşterek nitelikte olmak şartıyla; imar, su, kanalizasyon hizmetlerini yapacağı veya yaptıracığı belirtildikten sonra, aynı maddenin son fıkrasında, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu hükümlerinin saklı olduğu hükmüne yer verilmiş, uygulanmayacak hükümler başlığını taşıyan 84 üncü maddesinde de, bu kanunda belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak; 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu,.... 3194 sayılı İmar Kanunu, ... 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci ve 28 inci maddeleri ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6 ncı, 10 uncu ve 70 inci maddeleri ile de Büyükşehir Belediyeleri ve İl Özel İdareleri yönünden 5393 sayılı Belediye Kanununun yukarıda belirtilen hükümlerine paralel düzenlemelere yer verilmiştir.

Görüş istemine ilişkin idare yazısında, yukarıda belirtilen Kanun hükümleri değerlendirilerek, organize sanayi bölgeleri hariç, belediye sınırları içerisinde belediye meclislerinin, belediye sınırları dışında ise il genel meclislerinin imar planlarının yapılmasında yetkili olacağı, bu nedenle 3194 sayılı İmar Kanununun 4 üncü maddesinin uygulanabilirliğinin kalmadığı vurgulanmaktadır.

3194 sayılı İmar Kanunu, planlama ilke ve esaslarını düzenleyen, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu da yerel yönetimlerin görev ve yetkilerini düzenleyen genel nitelikli kanunlardır. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 4046 sayılı Kanun, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2960 sayılı İstanbul Boğaziçi Kanunu, 383 sayılı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ve diğer özel kanunlarda yer alan planlama yetkileri, 3194 sayılı İmar Kanununun 4 üncü maddesinde yer alan planların hazırlanması ve yürürlüğe konulmasına ilişkin hükümlerinden kaynaklanmayıp, sözü edilen özel kanunlarda yer alan hükümlerden kaynaklanmaktadır.

Görüldüğü gibi özel kanunlarda yer alan plan yapılmasına ilişkin hükümler; 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun yukarıda belirtilen maddeleri ile 3194 sayılı İmar Kanununun 4 üncü maddesi karşısında özel hükümler niteliğindedir. Özel Kanunlarda yer alan plan yapma yetkisine ilişkin hükümler bir kanun hükmü ile yürürlükten kaldırılmadığı sürece özel kanunlarla yetkili kılınan kurum ve kuruluşların bu yetkilerinin devam ettiği açıktır.

Açıklanan nedenlerle, özel kanunlarda imar planı yapma yetkisi verilen kurum ve kuruluşların bu yetkilerinin sonradan yürürlüğe konulan

5393, 5216 ve 5302 sayılı Kanunlarla yürürlükten kaldırılmadığı sonucuna ulaşılarak dosyanın Danıştay Başkanlığına sunulmasına 23.12.2005 günde oybirliğiyle karar verildi.